

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 19. april 2010
Kontor: Formueretskontoret
Sagsnr.: 2010-792-1257
Dok.: NJM41016

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 819 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 18. marts 2010. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Liselott Blixt (DF).

Lars Barfoed

/

Anne Kristine Axelsson

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 819 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Ministeren bedes oplyse hvad baggrunden er for, at f.eks. et hospital der er ansvarlig for en patients død efter § 12 i lov om erstatningsansvar kun skal betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter såfremt den pågældende patient ikke er forsørger, men ikke skal betale for den efterfølgende vedligeholdelse af gravstedet. Herudover bedes ministeren oplyse, hvorfor der kun ydes erstatning for rimelige begravelsesudgifter i disse tilfælde, og ikke erstatning for den fejl/skade der førte til døden.”

Svar:

1. Justitsministeriet har forstået spørgsmålet således, at der ønskes oplysninger om den erstatning, der kan tilkendes efterladte til en person, der ikke er forsørger (f.eks. et barn), og som er afgået ved døden på grund af en ansvarspådragende fejl begået af en sundhedsperson.

2. Justitsministeriet kan oplyse, at Patientforsikringen træffer afgørelse i sager, der omfatter skader sket på sygehuse og hos autoriserede sundhedspersoner, herunder bl.a. praktiserende læger og speciallæger. Patientforsikringen behandler sagerne i medfør af lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet, jf. lovbekendtgørelse nr. 24 af 21. januar 2009. Erstatning og godtgørelse fastsættes efter reglerne i erstatningsansvarsloven.

Erstatningsansvarsloven indeholder regler om udmåling af erstatning og godtgørelse for personskade og tab af forsørger i tilfælde, hvor der findes en ansvarlig skadevolder. De erstatnings- og godtgørelsesposter, der kan indgå i skadelidtes erstatningsopgørelse, fremgår af loven.

Afgørelsen af, hvilke erstatnings- og/eller godtgørelsesposter som kan kræves erstattet og med hvilke beløb, afhænger af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag, herunder hvilket tab der er lidt.

3. Efterladte til en person, der ikke er forsørger, kan normalt få tilkendt erstatning for rimelige begravelsesudgifter, jf. erstatningsansvarslovens § 12.

Erstatning for rimelige begravelsesudgifter tilkendes for alle rimelige begravelsesudgifter i forbindelse med selve begravelsen og anlæg af gravsted. Det følger af retspraksis, at den samlede erstatning normalt ikke kan

overstige et beløb, der svarer til, hvad en begravelse her i landet sædvanligvis maksimalt koster. Større beløb kan dog tilkendes, hvis der foreligger særlige omstændigheder, navnlig hvis begravelsen med rimelighed skal finde sted i et andet land.

Rimelige begravelsesudgifter omfatter ifølge fast retspraksis ikke udgifter til vedligeholdelse af gravsted. Det kan i den forbindelse oplyses, at bestemmelsen om erstatning for bl.a. rimelige begravelsesudgifter blev indført ved lov nr. 228 af 23. maj 1984 om erstatningsansvar. Der var tale om lovfæstelse af hidtidig domstolspraksis, og det er i lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen forudsat, at der ikke med lovfæstelsen er tilsigtet nogen ændring i hidtidig praksis, hvorefter udgifter til gravstedsvedligeholdelse ikke dækkes.

Rimelige begravelsesudgifter efter den nævnte bestemmelse kan i øvrigt tilkendes, uanset om afdøde var forsørger eller ikke.

4. Der vil eventuelt også kunne blive tale om erstatning til efterladte for personskade i form af psykisk mén som følge af et dødsfald. I en dom optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2007, side 1562, har Højesteret således udtalt, at der i visse tilfælde vil kunne ydes personskadeerstatning til andre end direkte skadelidte, men at det efter Højesterets opfattelse må være en betingelse, at den pågældende er blevet påført en egentlig psykisk lidelse, som rækker ud over sorg og savn.

5. Efter erstatningsansvarslovens § 26 a kan der endvidere i visse tilfælde tilkendes godtgørelse for ikke-økonomisk skade til efterladte. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 26 a. Den, der forsætligt eller ved grov uagtsomhed forvolder en andens død, kan pålægges at betale en godtgørelse til efterlevende, der stod den afdøde særlig nær.

Stk. 2. Ved vurderingen af, om der skal betales godtgørelse efter stk. 1, og ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse, skal der lægges særlig vægt på karakteren af skadevolderens handling og på den lidelse eller krænkelse, som må antages at være påført den eller de efterlevende.”

Det fremgår af bemærkningerne til den pågældende bestemmelse, at den i første række omfatter ægtefælle og samlever samt forholdet mellem forældre og deres hjemmeboende og/eller mindreårige børn. Er der tale om voksne børn, der er flyttet hjemmefra, vil der derimod i almindelighed ikke være grundlag for at tilkende en godtgørelse i anledning af bar-

nets eller en af forældrenes død, medmindre de pågældende må antages at have bevaret en helt særlig tilknytning, eller barnet f.eks. først er flyttet hjemmefra umiddelbart før dødsfaldet.

Efter § 26 a er der således som udgangspunkt mulighed for, at forældre til hjemmeboende og/eller mindreårige børn, der afgår ved døden, kan få tilkendt en godtgørelse, hvis dødsfaldet er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed.

I de almindelige bemærkninger til det pågældende lovforslag fra 2002 (Folketingstidende 2002-03, Tillæg A, side 83 ff.) er det bl.a. anført om afgrænsningen af bestemmelsens anvendelsesområde og baggrunden herfor, at ethvert dødsfald indebærer en betydelig følelsesmæssig belastning for de efterladte i form af sorg, savn, psykisk smerte mv. Det gælder både dødsfald, der skyldes sygdom eller lignende, og dødsfald, der skyldes en ansvarspådragende handling, hvor der findes en erstatningsansvarlig skadevolder. Så godt som alle mennesker vil på et eller andet tidspunkt opleve at miste en nær pårørende eller en anden nærtstående, og de efterlattes sorg og savn må i almindelighed antages at være det samme, uanset om den pågældende f.eks. døde som følge af pludselig sygdom, hvor ingen kan gøres ansvarlig, eller blev dræbt i en færdselsulykke, hvor der findes en erstatningsansvarlig skadevolder.

Det anføres, at der derfor ikke er grundlag for at indføre en generel regel om godtgørelse til efterladte ved ethvert dødsfald, der skyldes en ansvarspådragende handling. En sådan generel godtgørelse ville endvidere antagelig i vidt omfang blive oplevet som en almindelig forhøjelse af erstatningsniveauet ved dødsfald og ikke som en særskilt kompensation for psykisk lidelse og smerte mv. som følge af dødsfaldet.

Det anføres endvidere, at et dødsfald imidlertid kan ske under så kvalificerende omstændigheder, at det typisk vil indebære en helt særlig følelsesmæssig belastning for de efterladte. Dette gælder f.eks. forsætligt drab, hvor de efterlattes psykiske smerte og lidelse i almindelighed må antages at blive forstærket som følge af deres viden om, at en nærtstående forsætligt er blevet dræbt – navnlig hvis drabet er begået under voldsomme og brutale omstændigheder. I sådanne tilfælde må det i almindelighed også anses for påregneligt for skadevolderen, at de efterladte påføres en særlig psykisk belastning.

På denne baggrund er erstatningsansvarslovens § 26 a afgrænset således, at godtgørelsesreglen gælder for dødsfald, der er sket under sådanne kvalificerende omstændigheder, at der må antages at være tale om en særlig følelsesmæssig belastning for og/eller krænkelser af de efterladte.

Ved vurderingen af, om der skal tilkendes en godtgørelse – samt ved udmålingen af en eventuel godtgørelse – skal der ifølge bemærkningerne til bestemmelsen herudover lægges særlig vægt på karakteren af skadevolderens handling og på den lidelse eller krænkelser, som må antages at være påført de efterladte.

Er der tale om forsætligt drab, er det således udgangspunktet, at der tilkendes en godtgørelse til de efterladte, idet et drab i almindelighed indebærer en helt ekstraordinær belastning for og krænkelser af de efterladte.

Med hensyn til dødsfald, der er forvoldt ved grov uagtsomhed, er det forudsat, at der i almindelighed ud over den grove uagtsomhed skal foreligge konkrete omstændigheder, som må antages at indebære en særlig belastning for og/eller krænkelser af de efterladte. Der kan bl.a. lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal og/eller krænkelser måde, f.eks. at ofret har været udsat for omfattende vold eller seksuelle overgreb inden døden eller er død på en særlig pinefuld måde. Der kan også lægges vægt på, om de efterladte har været til stede, da ofret blev dræbt, eller er kommet til stede umiddelbart efter. Hvis skadevolderens adfærd har været af særlig grov karakter og f.eks. må betegnes som grov hensynsløshed, kan dette i sig selv tale for, at der tilkendes de efterladte en godtgørelse.

Hvis sådanne særlige omstændigheder foreligger, vil godtgørelse til efterladte efter erstatningsansvarslovens § 26 a kunne komme på tale, uanset om afdøde var forsørger eller ej, og uanset hvem der har begået forbrydelsen, dvs. også hvis det f.eks. skulle forekomme, at en læge har forvoldt en patients død under sådanne kvalificerende omstændigheder.

Godtgørelsen kan udbetales ved siden af eventuelle andre ydelser i anledning af dødsfaldet. Godtgørelsen kan endvidere udbetales ved siden af en eventuel erstatning til den efterladte for personskade i form af psykisk skade som følge af dødsfaldet. Godtgørelsens størrelse i den enkelte sag skal ligeledes fastsættes uafhængigt af sådanne ydelser.